

Motion till riksdagen 2025/26:4089

av **Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2025/26:229 En ny mottagandelag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner fortsättningsvis ska ha rätt att ge ekonomiskt bistånd i akuta situationer till personer som faller inom ramen för den nya mottagandelagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen avslår förslaget om områdesbegränsning.

Motivering

Centerpartiet har länge efterfrågat en migrationspolitik som kombinerar medmänsklighet med ordning och reda. Dagens system för mottagande av asylsökande har brister som bidrar till segregation, utanförskap och framväxt av ett skuggsamhälle när människor får avslag på sin ansökan men väljer att stanna kvar i landet. Regeringens proposition om en ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) är därför i grunden välkommen. Att skapa ett mer ordnat mottagande där staten tar ett tydligare helhetsansvar och där boendet som huvudregel sker på anläggningsboenden är nödvändigt och ett steg i rätt riktning. Det kan ge bättre förutsättningar för en sammanhållen asylprocess och på sikt en bättre integration för dem som beviljas skydd, samtidigt som det underlättar ett effektivt och humant återvändande för dem som får avslag.

Trots att lagen på flera sätt är välkommen, innehåller den delar som är problematiska och som riskerar att motverka syftet som är ett humant och rättssäkert mottagande. Vi ser särskilt allvarligt på två områden: kommunernas möjlighet att agera i akuta nödsituationer och inskränkningen av den grundläggande rörelsefriheten och rätten till privat- och familjeliv.

Kommuners möjlighet att ge bistånd i akuta situationer

I propositionen föreslås att ansvaret för ekonomiskt bistånd till asylsökande helt ska ligga hos Migrationsverket och att kommunernas möjlighet att bevilja ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen ska tas bort för denna grupp. Även om regeringen, till skillnad från utredningen, anser att kommuner ska ha kvar en möjlighet att ge frivilligt bistånd i ”ömmande situationer” skapar detta en osäkerhet. Rätten för kommunerna att ge ekonomiskt bistånd i akuta situationer behöver med andra ord betonas.

Flera tunga remissinstanser, däribland Svenska Röda Korset, Sveriges Stadsmissioner och ett flertal kommuner som Jönköpings och Norrköpings kommun, har varnat för att ett förbud för kommuner att agera kan få allvarliga humanitära konsekvenser. De pekar på att förslaget riskerar att strida mot kommunens yttersta ansvar för alla som vistas där och mot internationella konventioner som barnkonventionen.

Ett stelbent system där socialtjänsten helt saknar mandat att agera vid akuta nödsituationer – exempelvis när en barnfamilj står helt utan medel till mat eller när en person som utsatts för våld behöver omedelbar hjälp – är inte humant eller rättssäkert. Även om Migrationsverket har huvudansvaret kan det uppstå situationer där den statliga hjälpen av olika anledningar dröjer. Då måste kommunen, som det yttersta skyddsnätet, ha en lagstadgad och tydlig rätt att kunna agera. Allt annat vore ett ansvarslöst risktagande där de mest utsatta, inte minst barn, drabbas hårdast.

Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att kommuner fortsättningsvis ska ha en tydlig rätt att kunna bevilja ekonomiskt bistånd i akuta situationer för personer som omfattas av den nya mottagandelagen.

Rätten att träffa familj och närstående

Centerpartiet delar ambitionen om ett ordnat mottagande men anser att förslaget om områdesbegränsning är oproportionerligt och utgör en oacceptabel inskränkning av den grundläggande rörelsefriheten och rätten till privat- och familjeliv. Vi anser att förslagen om närvarokontroller på asylboendet och anmälningsskyldighet för personer med avlägsnandebeslut är tillräckliga i detta syfte. Vi anser även att personer som bedöms vara i riskzon för att hålla sig borta från myndigheterna ska sättas på förvar. På så sätt får vi en ordnad process utan att vi tummar på grundläggande fri- och rättigheter.

Flera tunga remissinstanser delar denna kritik. Bland annat Asylrättscentrum, Civil Rights Defenders, Institutet för mänskliga rättigheter, Svenska Röda Korset, Sveriges Stadsmissioner, Sveriges kristna råd och ett flertal länsstyrelser, däribland Länsstyrelsen i Uppsala, Blekinge, Dalarna, Västernorrland och Västra Götaland, har avstyrkt förslaget. Kritiken handlar om att åtgärden är oproportionerlig, särskilt då andra kontrollmekanismer som närvarokontroller redan införs, och att den på ett orimligt sätt begränsar rörelsefriheten och möjligheten att upprätthålla viktiga sociala kontakter. Även Sveriges advokatsamfund ifrågasätter proportionaliteten och påpekar att liknande åtgärder används för personer misstänkta för allvarlig brottslighet, vilket gör det till ett alltför trubbigt och ingripande verktyg att tillämpa generellt på alla asylsökande.

Förslaget får absurda och inhumana konsekvenser i praktiken. En person i Halmstad kan nekas att resa till Malmö för att närvara vid ett syskons bröllop, en person i Gävle kan hindras från att besöka en svårt sjuk släkting i Uppsala och hbtqi-personer kan förvägras tillgång till trygga mötesplatser som enbart finns i andra län. Att upprätthålla

kontakt med familj och närstående är en fundamental mänsklig rättighet och en avgörande faktor för psykiskt välmående, inte minst under en pressande asylprocess.

Centerpartiet anser att ambitionen om ett ordnat mottagande inte får ske på bekostnad av grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag om en generell områdesbegränsning för personer som omfattas av den nya mottagandelagen.

Niels Paarup-Petersen (C)

Madeleine Atlas (C)

Anders W Jonsson (C)